
SILBERSEE

Silbersee profileert zich als innovatief productiehuis dat onorthodoxe opera en muziektheater creëert voor een breed publiek. Met de menselijke stem als uitgangspunt, wil Silbersee het operagenre vernieuwen. Hiervoor kiest de instelling verrassende samenwerkingen met de meest uiteenlopende genres en disciplines. Als productiehuis brengt Silbersee ruim honderd voorstellingen per jaar, in binnen- en buitenland.

Naast artistieke vernieuwing hecht Silbersee grote waarde aan de maatschappelijke verankering van zijn werk. Zowel op de bühne als achter de schermen houdt Silbersee zich bezig met actuele thema's als inclusie, ecologie, artificiële intelligentie en hun impact op de mens. Zo maakten ze voorstellingen over de verhouding van de mens tot de techniek (Homo Instrumentalis) en over de spanningen tussen het stadsleven en het boerenbestaan (Aardappelvreter). Sinds een paar jaar biedt Silbersee nieuwe makers en performers structureel een plek in Spr!tzt!, een experimenteer-ruimte waarin jong talent budget en begeleiding krijgt om een korte productie te maken.

In de komende kunstenplanperiode legt Silbersee de focus op de vernieuwing van het operagenre voor een breed publiek. Silbersee wil zijn

twee pijlers, artistieke vernieuwing en maatschappelijk engagement, verstevigen. De instelling zal vanaf 2021 bestaan uit Silbersee Productiehuis en Silbersee Vrijplaats. Met de Vrijplaats richt Silbersee zich, voortbouwend op Spritzl, primair op de ontwikkeling van jonge, aanstormende makers en performers. Op maatschappelijk gebied heeft Silbersee onder meer de ambitie om in de komende zeven jaar zijn ecologische voetafdruk naar nul te reduceren. Silbersee wil zich vestigen in Amsterdam Noord en is op zoek naar een geschikte locatie voor een eigen huis.

In de Silbersee Vrijplaats vinden drie ontwikkelingstrajecten plaats: Makerspad – tweejarige begeleiding van circa tien makers; Noordverhalen – twee participatieprojecten met de gemeenschappen van Amsterdam Noord, en Silbersee Summer Academy – een jaarlijkse tien-daagse Summer Academy gewijd aan het ontwikkelen van transculturele creatie.

ADVIES

Artistiek belang

Silbersee maakt muziektheater in de volle breedte, op basis van klassieke vocaliteit. Dankzij de expertise en ervaring met 20e/21e-eeuwse avant-garde operarepertoire – Stockhausen, Nono, Aperghis – positioneert Silbersee zich stevig in een bijzondere niche van het Nederlandse muziektheaterlandschap. Silbersee heeft de laatste jaren met vele cross-overproducties laten zien een interessante en belangrijke speler te zijn in het muziektheaterlandschap. De instelling toont vakmanschap, de producties zijn oorspronkelijk en innovatief.

Silbersee neemt de definitie van opera en muziektheater ruim en gooit de ramen van het genre open. De instelling verbindt eeuwenoud repertoire aan actuele thema's en werkt daarbij graag samen met eigenzinnige vormdenkers, waarmee Silbersee het operagenre wil ontwikkelen. De Amsterdamse Kunstraad vindt het waardevol dat Silbersee opera maakt waarbij de grens van de kunstvorm wordt opgezocht. De kunstraad heeft

waardering voor de manier waarop Silbersee het operagenre met nieuwe, eigentijdse vormen dichterbij het publiek weet te brengen. De instelling bewandelt niet de geijkte paden, maar gaat hierbij innovatief te werk. De instelling investeert in hedendaagse operacomposities waarmee het internationaal bijdraagt aan de vorming van nieuw operarepertoire.

Bijzonder aan Silbersee's werkwijze is dat de instelling samenwerkt met partnerorganisaties als de Toneelmakerij, ISH en BackBone. De plannen voor de komende kunstenplanperiode, zoals de Robotopera in samenwerking met Nicole Beutler en Ulrike Quade, en de Rave Opera met De Operastudio van De Nationale Opera, maken enthousiast. Dankzij de interdisciplinaire samenwerking worden de zangers uitgedaagd om buiten hun comfortzone te treden. De muzikale en theatrale mogelijkheden van de stem staan overtuigend centraal, maar de invulling van de theatrale ruimte is mede afhankelijk van de coproducent. De kracht van Silbersee is hoofdzakelijk de muzikale expertise (muzikale leiding), wat het theatrale aandeel (regie/choreografie) betreft wordt er samengewerkt met de bewust gekozen partnerorganisatie/coproducent. Door de steeds wisselende coalities en de zoektocht naar innovatie, is de kwaliteit van de uitkomst van de samenwerkingen uiteenlopend.

Dat is inherent aan het concept van experimenteren. Tegelijkertijd vindt de kunstraad dat een sterkere hand in het bewaken van de kwaliteit van het eindproduct nodig is.

Belang voor de stad

De 'ontwikkeling van het operagenre' staat centraal in Silbersee's missie. De instelling vervult dan ook een belangrijke rol in de talentontwikkeling van jonge, klassiek geschoolde zangers. Daarnaast biedt ze, dankzij de vele samenwerkingen met tal van theater- en dansgezelschappen, de mogelijkheid te experimenteren met klassieke vocaliteit. In de afgelopen jaren heeft het gezelschap een grote ontwikkeling doorgemaakt en een talentontwikkelingspoot opgezet. De instelling heeft nu de ambitie de rol van talentcoach en verbinder te bestendigen. De kunstraad vindt het waardevol voor het behoud van de kunstvorm dat Silbersee investeert in de jonge generatie.

De uitgangspunten van Silbersee Vrijplaats en de diverse trajecten die daarbinnen worden aangeboden, zijn in het algemeen helder verwoord. Toch mist de kunstraad in de plannen voor de Vrijplaats op een aantal punten onderbouwing. Zo vindt de kunstraad de selectie van makers die de instelling aan zich wil binden, niet helder uitgelegd. Voor de Vrijplaats wordt een sterk team begeleiders genoemd, maar het is onduidelijk hoe de begeleiding vorm krijgt.

In de aanvraag zegt de instelling dat 'vanzelfsprekend Silbersee Vrijplaats ook een kraamkamer is van waaruit makers, performers en ideeën kunnen doorstromen naar het productiehuis.' De kunstraad had hier graag een uitwerking van gelezen, nu is niet duidelijk welke positie het werk van de Vrijplaats krijgt binnen de reguliere programmering. De Vrijplaats lijkt (vooralsnog) ook in output gescheiden te zijn van het Productiehuis.

Silbersee heeft de ambitie programma's te maken voor de hele familie en biedt veel en diverse educatieactiviteiten aan. De uitwerking van de educatieplannen is summier.

De kunstraad vindt de keuze zich te willen vestigen in Noord een logisch vervolg van de activiteiten die de organisatie de afgelopen jaren in het stadsdeel heeft georganiseerd. Het valt op dat in het plan geen concrete locatie wordt genoemd. De kunstraad mist een reflectie op mogelijke samenwerking met partners die al actief zijn in het stadsdeel, bijvoorbeeld over het afstemmen van de beoogde participatieprojecten met buurtbewoners. Tot nu toe speelt Silbersee het merendeel van de voorstellingen buiten Amsterdam. Met een eigen locatie en daarmee meer aanbod in de stad, kan de instelling de band met Amsterdam versterken.

Silbersee kiest zijn (Amsterdamse) partners strategisch, primair artistiek ingestoken en tevens met de wens om het publieksbereik van de instelling te vergroten. Het is voor een relatief kleine organisatie bewonderingswaardig dat Silbersee genoemde, ook vaak terugkerende samenwerkingspartners aan zich weet te binden. Silbersee heeft eerder al laten zien allianties aan te kunnen gaan met de volle breedte van het (klassieke) muzieklandschap: van amateurkoren tot De Nationale Opera, van componisten tot activisten. Met de pilaren Silbersee Vrijplaats en Silbersee Productiehuis laat de instelling een enorm artistiek ambitieniveau zien voor

de komende jaren. Het speerpunt in de plannen voor de Vrijplaats is urban arts. De kunstraad hoopt dat de onderzoeksthema's die centraal staan in de Vrijplaats een sterkere verbinding krijgen met de hoofdproducties.

Silbersee blinkt uit in zijn inspanning gericht op duurzaamheid. De instelling heeft de wens een klimaatneutraal productiehuis te zijn, dat geen enkel negatief effect heeft op mens en milieu. In het plan wordt een transitie naar een *zero footprint*-organisatie omschreven. Hoe dit zich vertaalt in investeringen of juist bezuinigingen binnen de begroting blijft onderbelicht. De kunstraad is benieuwd hoe deze plannen zich gaan ontwikkelen. De instelling spreekt zelf van 'radicale klimaatambities', de kunstraad vraagt zich af in hoeverre het haalbaar is volledig klimaatneutraal te opereren. Toch is het 'streven naar' belangwekkend en vooruitstrevend.

Uitvoerbaarheid

Het plan zet op veel ambities tegelijk in. Silbersee geeft een heldere omschrijving waarom de instelling wil groeien. Voor de ontwikkeling van het R&D-atelier Spritzl naar de Vrijplaats, de beoogde transitie op het gebied van inclusie, duurzaamheid en maatschappelijke inbedding, en het vergroten van het publieksbereik heeft de instelling een behoorlijke schaalvergroting voor ogen. Het gaat hier om meer dan een verdubbeling van het aantal fte's. De kunstraad uit zijn zorgen over de vele ambities naast elkaar en vraagt zich af of de plannen realistisch zijn. Het vertrouwen van de kunstraad in Silbersee Productiehuis is groot. Wat de Vrijplaats betreft vindt de kunstraad een meer gelijkmatige overgang realistischer.

De kunstraad begrijpt dat er voor Silbersee Productiehuis en de Vrijplaats nog geen locatie in Noord is gevonden. De kunstraad vraagt zich wel af of de plek voor het in de begroting opgenomen bedrag vindbaar is. Ook is de kunstraad benieuwd naar de rol die fondsenwerving en mecenaat heeft, en hoe de baten die hiermee samenhangen opgenomen zijn in de begroting. Silbersee bereikt per seizoen gemiddeld 25.000 bezoekers en wil het publieksbereik vergroten naar 30.000 bezoekers per jaar. Deze ambities zijn niet voldoende vertaald naar concrete acties: hoe en welke publieksgroepen Silbersee wil gaan bereiken, is niet uitgebreid geformuleerd.

Het inzetten van de Omdenktank voelt als een inhoudelijk sterke troef in de schaalvergroting van de organisatie. Er lijkt een mooie mix aan ervaringsdeskundigen en vertrouwelingen in de Omdenktank zitting te hebben genomen. Met de Omdenktank en de ambitie voor duurzaamheid laat Silbersee zien niet alleen binnen het operagenre innovatief te willen opereren, maar ook het engagement in de bedrijfsvoering te verankeren.

Diversiteit en inclusie

Silbersee wil in de communicatie de *tone of voice* en de kanalen meer afstemmen op cultureel diverse doelgroepen. De kunstraad vindt het goed dat de instelling hiervoor een communicatiebureau in de arm neemt. Silbersee wil nieuwe verhalen maken, maar de kunstraad ziet de daarvoor benodigde meerstemmigheid niet terug in de samenstelling van de vaste organisatie. Het zijn vooral de freelancers en de partners die de diversiteit op en achter het podium moeten realiseren. De kunstraad ziet de bevoegdheid bij artistiek leider Romain Bischoff, die de noodzaak voelt om inclusief te denken en te werken. Het aantrekken van een nieuwe creatief producer, met een meerkleurig perspectief, vindt de kunstraad een goede ontwikkeling.

Silbersee wil nieuwe onderbelichte verhalen vertellen. In de plannen voor het productiehuis en de samenwerkingspartners ziet de kunstraad niet direct een invulling van deze ambitie. De kunstraad is van mening dat de nieuwe verhalen van de Vrijplaats kunnen komen, waar de vertaling naar de grote zaal die onderdeel is van de functie waar Silbersee een aanvraag voor heeft ingediend, niet wordt gemaakt.

Silbersee opteert voor functieplek 1 in de Amsterdam Bis 2021-2024: Theatergezelschap of theaterproductie maatschappij dat/die vanuit een duidelijke missie gericht op de inclusieve stad nieuwe/onvertelde verhalen van jonge en/of nieuwe makers centraal stelt, interdisciplinair werkt, een sterke verbinding met de stad heeft en een breed en divers publiek trekt onder meer in grote zalen. De Amsterdamse Kunstraad adviseert, Silbersee deze functieplek niet toe te kennen.
